

Ladislav Klíma :

FILOSOFICKÁ

FAKULTA

Arga a Dita ubíraly se do universitní auly. Byla na rozsáhlém kopci, městu vévodícím. Mimo universitu rozkládaly se na něm ještě královský palác, kriminál, kostely, ústav pro blbce, parlament, blázinec.

Stanuly v chromném nádvoří, uprostřed četných, mladých obrejlených, přihlouplých, spících tváří. Ihned otázala se Argesteá jedné z nich:

"Monsieur, mohl byste nám ukázat některého kandidáta filosofie?"

"Nic lehčího, prosím! Všichni pánové, takto uniformováni." - a ukázal na vedle stojícího mladíka - "jsou filosofové, - haha!"

"Hahaha!" zasmála se Dita. "Sukně žluté jako lejno, kabátky šedé jako popel a na štítku čepice vyrytý pes, jemuž visí lejno ze zadku."

"Pánové," oslovila Arga dva takto uniformované mladíky, "prosím o chvilku rozhovoru. Z dálné ciziny jsem s třemi družkami sem přišla, abychom z vaší staroslavné vysoké školy ssály moudrost a pravdu všelikou; třeba ženy, milujeme vědu. Hlavně dychtíme po slovech profesora Fabia Lionelliho, jehož sláva až k nám za moře pronikla. Račte mi především sdělit, volno-li ženám, i nejsou-li dosud zapsány, přednáškám přítomny býti?"

"Proproprosím!" uklonil se hluboce jeden. "Tatatak spaspanilé dámy, bubude nám ctí!"

"Díky! A kdy bude nejbližší přednáška páně profesorova?"

"Proproprosím!" Dnes ~~xxx~~ od 3-4 hodiny, - a sisice bude to rozjímání na slova Kantova: Zzzwei Dinge erfüllen daadaas Gemúth mit immer neuer und zu nehmender Bewunderung und Ehrehrfurcht....: Der bestirnte Hihihimmel über mir und das momoralische Gesetz in mir."

"Děkuju! A mohl byste nám o panu profesovi něco zajímavého sdělit?"

"O prosím! Jen chvalchvalné věci, nadmíru chvalchvachvalné!"

"I kuš, osle!" ozval se druhý. "Mes dames to bohužel neodpovídá pravdě. Zpočátku nebylo lze p. profesorovi vytýkat téměř nic, neboť byl vzorně zbožný a mravný a přednášky jeho zcela nezávadné. Měl sice už tenkrát obličej, jaký, hm! spíše by příslušel náčelníku banditů než profesorovi, - ale tot' věc Boha, jenž jej takto stvořil. Dnes však bohužel není již tak dokonalým profesorem... V přednáškách jeho vytryskují stále hustěji myšlenky ne právě mravné, ne bohabojné, kacířské..."

"Pardon!" vpadla mu do řeči Editha; "nejedná se zde o malé nedorozumění? Nemluvíte o nějakém profesorovi theologie?"

"Ó nikterak, madame," zvolal mladík superiorně. "Philosophia falsa a Deo abducit vera ad Deum reducit, praví Bacon Ver. Pravý filosof je vždy zbožný a velikost zbožnosti jest jediným měřítkem jeho filosofické hloubky."

XXXXXXXXXX

"Správno!" souhlasila Argesteá. "Theologie je filosofie explicite, je vskutku hluboká filosofie. Neboť Bůh jest alfa a omega všeho; je v užším smyslu jádro světa, sbíhací bod všech světových a myšlenkových paprsků, v širším ~~W~~ je se světem zcela totožný."

"Ó běda! tot' pantheismus, madame!" zabědoval filosof zděšeně.

"Odpusťte, nejsem-li dosud dosti osvícena", omluvila se bohyně. "Vždyť za účelem lepšího poznání uchylujeme se sem. Pokračujte, prosím!"

"Nuže stává se poslední dobou stále častěji, že se p. profesor v přednášení náhle zarazí, zamračí - oči jeho zuřivě zazáří - a tu vyřkne náhle něco, nad čím - ustrňte se nebesa! Chvále např. soustrast řekne: Soucit je největší ze všech - my čekáme, že řekne ctnost - ale on zarazí se na chvíli, zařve: neřestí a hloupostí! A jakmile jednou takhle začne, pak už po celou dobu přednášky vybuchují z něho podobná šílenství, neboť chce věřit, že se zde spíše jedná o duševní poruchu než o mravní zvrhlost. I celé jeho počínání změnilo se. Dříve byl

velmi tichý, téměř schlíplý, ale nyní jeví se na něm stále vzrůstající nepokoj: něco jakoby v něm stále hloďalo a vřelo jako v sopce - bojíme se výbuchu: jako by se na něco rozpomínal, jako by jen sen nějaký pomalu se sebe strásl... I tvář jeho změnila se zázračně: teď už nevypadá jako bandita, spíše jako - bůh s námi! satan sám! - Rozumí se, že rektorát nemůže k tomu klidně přihlížet; vícekrát dostalo se mu důtky a včera rozhodlo kollegium pp. profesorů, že budou-li se bezbožné výroky jen jednou ještě opakovat, dostane consilium ~~abundanti~~ abundi; bylo mu to též oznámeno. Kde kdo hoří dychtivostí, bude-li to nan účinkovat: k jeho dnešní přednášce bude proto velký nával, radím vám, mes dames, abyste přišly co nejdříve, by dostalo se vám místo... Zvláště dámy interesují se o něj nesmírně, čehož původ dlužno hledat v úžasných, strašných pověstech, které zde o dřívějším jeho životě kolují. Dle nich byl dříve nesmírným lotrem, jedním z největších, jaké zem kdy nosila. Asi 4 000 lidí prý vlastní rukou zavraždil, mnohé z nich několik hodin nejzhovadilejším způsobem mučil. Sotva 26letý musil prý z vlasti své Itálie prchnout - i založiv v Africe prý ohromnou lupičskou bandu, která jej slepě, třesouc se, poslouchala, věříc, že je Eblisem, vzavším na se lidské tělo. S ní prý jako zkázonosný uragan poletoval severní Afrikou a západní Asii všechny osady zapaluje a obyvatelstvo jejich vyvražďuje, nemluvnaty smečku ochočených svých lvů krmě, těhotné ženy rozparuje a jim embrya z životů vlastními zuby vytrhuje, žádně vrchnosti neuznáváje, blahodárných zákonů vznešené společnosti lidské hříšně a směšně neposloucháje, jen vůli svou za paní svou uznáváje, oddíly vojska jež proti němu vyslány byly niče. Můžete si, mes dames, myslit, že pověsti takové činí jej v očích dámského světa interesantním; snad vy též - ale pardon! Já jim nevěřím, neboť, bože! jak možno by bylo, aby člověk takový dostal vznešené místo profesora

morálky?"

"Teď přece jen jsem narážkám Edgarovým dobře rozuměla!" zvolala Arga radostně - "On se rozpomíná na svou minulou velikost! strásá se sebe zázrakem tupý, špinavý sen, k němuž byl zákonem kompensace odsouzen... Ditičko, dnes uvidíme něco tak zajímavého, že i zde v Orku přichází se něco podobného jednou za století..."

"A co se stane?" zvolala Editha.

"Neřeknu, uvidíš! Díky a poklona, pánové!"

"Prosím, monsieur, ještě o malé objasnění", ujala se slova Dita. "Není to snad delikátní - ale vždyť nemůže to být pravdou! Když zavítaly jsme do země této, více lidí nám pravilo, že možno zde vyrábět profesory filosofie - z psích výkalů... Smály jsme se tomu; i ovšem mravní rozhorlení cítily... Ale stále víc a víc lidí nám do očí tvrdilo, že je to faktum... Směla bych prosit o vysvětlení, jaký původ má toto hloupé šprýmování?"

Filosofové zrudli a výmluvněji z nich rozpačitě promluvil: "Bohužel, lépe, bohudíky, neběží zde o pouhé šprýmování. Nebyl bych v možnost takovou nikdy dříve uvěřil - ale fabrikace tato je zjištěné faktum... Sta zdařených experimentů, ověřených muži víry neporušené jsou zde... No mohl bych uvést, že člověk není nic jiného, než prach a popel, že výkal jest jen druh prachu, jenž může, organisován jinými přírodními silami, stát se něčím výborným, např. světlem, ovocem, zrním, lidskou krví, lidským mozkiem - ale hlavní jest, jaký morální význam může mít ono faktum. A každý W uzná, že jediný možný výklad je zde: možnost výroby té jest symbolem nízkosti filosofie před Bohem a božím poukazem, aby filosofové byli pokorní. Výklad lůzy: že učitelé moudrosti rovnocení jsou psímu lejnu - je přece zcela absurdní, přes sofisma některých, že moudrost a to, co se na universitě přednáší, že učitel a profesor jsou různé, často protichůdné pojmy. Ano! jen ten účel mělo vyskytnutí se faktu toho,

abychom stali se pokornými a zbožnými. Byl k ohromnému prospěchu filosofie na tomto vysokém učení. S bolestí konstatuju, že počínaly zde dříve bujet zárodky bezbožných doktrin, tak materialismu, determinismu, panteismu, deismu. Bohudík jen zárodky, neboť moudrá vláda nedopřála jim vzrůstu. Ale jakmile byl fakt ten prokázán, - jak byl užat! Zdrčenost padla na vzpurné hlavy pp. kacířských profesorů - a ta porodila skromnost, pokoru, zbožnost, neomezenou poslušnost ke státu, jehož jsme sluhy a jediné, čemu teď na filosofické fakultě je učeno, je katolický monotheismus. Vidno z toho, že Bůh fakt tento přímo stvořil za tím účelem, aby bludné stádo dostal do svého ovčince. Přiznávám se, že jsme teď u blbého lidu dosti v opovržení, ale odí profanum vulgus co ví volnomyšlenkářská, buřičská canaille o pravém vzdělání? Nám stačí, že osvícení mužové vlády protěžují nás neněné a více než dříve, že J.V. nejmilostivější náš císař a král přízen svou nám zachovalo, přesvědčeno jsouc, že jsme stejní jako církev, nejspolehlivějšími oporami trůnu a státu."

"Také se povídá," nezdržela se Dita, "že j.v. je poněkud slabomyslné, že ráčí si hrát celé hodiny s plechovými vojáčky, že výkaly své v nočníku vždy rozebírá, dlouho nožem rozkrajuje, do minutiosností se zálibou prohlíží -"

"I mlč!" pravila Arga. "blbé pomluvy blbé lůzy! Pánové, úcta naše k učilišti vašemu odhalením tímto neklesla, naopak vzrostla nezměrně. Bylo nám ctí! -"

Při návratu koupily dívky pro Matea slušný šat, falešný vous, černou paruku a černé brejle. Bylo poledne, když vrátily se do hotelu. Našly Alžiru a Zlatu v jídelně pijící a kouřící.

"Ve 2 hodiny půjdeme na pana profesora!" hlásila Argesteá.

Ala plivla si do dlaniček. "Koukejte, co jsme si zatím a pro vás také na něho koupily!" řekla, ukazujíc čtyři hezounké dámské, ale

dost tlusté hálky. "Rozhodly jsme se, že až bude Mateo jej škrtit, budeme jej současně mlátit do obličeje - do mordy, větrníku, světél."

"Já nebudu!" pravila Dita. "Je to velký muž!"

"Pošramotil mně kůži, ergo je prevít!" namítla Ziata. "Toť čistě morální závěr - kdo bližnímu ubližuje, kdo je zlý, je špatný, - toť základní věta morálky. Tobě, Ditičko, pošramotil jsem jen ve Smrti palec nohy a leda ještě, že ti na koni tiskl hořící cigáro na krk. Ale mě šimral i v Medvědíh brlohu, Myší pasti, na Čertovu Hrbu, - zde tak upřímně, že jsem přišla do di Aquillské hrobky!"

"Co dělá Mateo?" zeptala se Arga.

"Brzo po vašem odchodu usnul, ožralý jako svině", odvětila Ala... "Dříve však vydělal se na podlahu, ale jelikož toho byl jen talíř a tudíž málo pod hlavu, kázal hotelierovi, aby přinesl mu vědro lejna... Bylo mu vyhověno, když jsme vyklopily dvě tisícovky. Pan hotelier vlastnoručně vyklopil sračky na svou parketovou podlahu. Teď teprve měl Mateo uspokojenou mysl, položil hlavu do nich a za minutu chrápal jako Habakuk, tak příšerně, že více než před smradem utekly jsme před hrůznými těmi zvuky. Slyšte!"

A vskutku zaléhaly sem do přízemí otevřeným oknem divné, děsivé zvuky. "Až z třetího poschodí!" žasla Editha, "vším tím šumotem ulice! Zní to jako smrtelný chrapot střeleného lva! Tenhle Mateo je přece jen neobyčejný muž, důstojný otec velkého Fabia. Mám strach, že se do něho nakonec ještě zamiluju!"

"Já také!" zvolala Ziata. "Perversní jsem k tomu dost!"

"V 1 hodinu musíme jej vzbudit!" děla Arga. "Ach! to bude rozkoš s mytím jeho hlavy!"

"Uděláme to za tebe!" nebídly se všechny. "Ó jak se na Fabia, jeho přednášku a uškrcení těšíme!"

Naobědvaly se, pily, žvatlaly. Tu, krátce před 1 hodinou, zaslechly strašné řvání...

"Mateo!" vzkřikla Ala. "Hu! poraněný lev

neřve hrozněji! Pšt!"

"Můj syn, na kterém jsem si nejvíc zakládal, stal se profesorem filosofie! Hrůza, hrůza! Ne! nemožno! Ale přece -? Milion svin, já se zblázním!"

"K němu!" velela Arga.

Válel se po zemi jako špatně do hlavy trefená svině, tloukl čelem o podlahu, jež byla plná lejna, částečně se roztekšího, částečně starcem rozneseného. Nejen vlasy jeho, ale i tvář a oděv byl jen lejno, lejno.

"Právě měl jsem sen", vyl a plakal přitom srdcelomně, "jak byl můj Fabio malým hochem. Jak choval jsem jej na klíně, jak se přitom posral, ale přitom škubal mne za vousy jako drak, už tenkrát byl hotový prevít! A potom viděl jsem jej postupně, jak vytloukal všechna okna a kamarádům zuby a oči - a jak, desetiletý teprve, zastřelil selku. Ležela na silnici, mrcha, se skleněnýma očima, - a já přivinul jsem kluka k sobě a zvolal, pln neskonale pýchy: "Ó ty lumpu! co z tebe ještě asi všechno bude, až budeš velký! A tu promluvil psí hovno, které vedle té selky leželo: "Podívej se nešťastný otče, dobře na mne! to z něho bude, to, to!" A náhle jsem se rozpomněl a jat neskonale hrůzou, zařval jsem: "Běda! běda... on ~~kněz~~ je profesorem morálky!" - - a probudil jsem se, čelo zarosené studeným potem. "Bohudíky, byl to jen sen!" oddechl jsem si. Ale hned vystávala před duchem mým jako strašidlo strašná skutečnost, snažil jsem se přemluvit se, že to není pravda, ale marno, marno! Můj syn profesorem filosofie! Ať sešílím! Ať padnu v nicotu!"

"Tatínku vzmuž se!" zvolala Arga velebně. "Pomni, že ještě dnes půjdeš jej za to potrestat! Za dvě hodiny začne přednášet - vzhůru! Ať vykonáš svatou povinnost!"

"Ano, svině, vzhůru!" vzchopil se Mateo. "Docela jsem zapomněl, že ho dnes uškrtím - vzhůru, hurá! Dnes smyju hanebnou skvrnu se svého rodu!"

"Ano, ale dříve musíme smýt skvrny s tvé

tváře", děla Arga.

"Co žvaníš, holka?" podivil se vévoda. Tu vrazil k nim hotelier se zrůzněnou tvář, stopenou v slzách:

"Ach vznešené dámy, ach, jasný pane! Jsem zničen, nadobro zničen! Osudný den, který vás ke mně ráčil přivést! Nejjasnější pán ráčil milostivě křičet tak hlasitě, že syn jeho je profesorem, že všichni chodci na ulici to slyšeli - a teď je hotel můj navždy zhanoben! Doufal jsem, že to bude utajeno, jen proto vzal jsem na sebe risiko ubytovat zde Vaše Milosti - a teď davu lidu venku rozlíceně řvou: 'Tady bydlí otec psího hovna, hanba, fuj! fuj! Demolujme hotel! Lynčujme bídákého otce i mrzákého hoteliera!' A byli by tak učinili, kdybych nebyl na kolena padl a přísahal, že bylo mně neznámo, koho přijímám k sobě. Ale zhanoben je tento hotel provždy, jsem ruinován, teď mohu jej prodat jen za rasovnu, nejposlednější rošťák by v něm teď nebydlil! Jistý starý cti-hodný muž napsal už na jeho portál křídou: Hotel u profesora filosofie, - o já nezměrně nešťastný!"

"Zde máš, ubohý muži!" pravila Arga, dávajíc mu pět tisícovek.

"Škrdlíčko špinavá!" děla Zlata, "zde máš, třikrát ubohý, deset tisíc!"

"Škrdlíčko špinavá!" děla Dita a dala hotelierovi dvacet tisíc.

"Škrdlíčky špinavé!" zvolala Ala a dala hotelierovi čtyřicet tisíc. "Ale kruci laudon! mně zbyly teď jen čtyry líry. Nemohla mně ta svině edgarovská dát do podsvětí větší tašengeld? Holky, dejte mně něco!"

"Nic!" pravila Arga. "Spravedlivo, aby zbrklé velkomyslnost byla trestána víc než špinavost, darebáctví a podlost, neboť je škodlivější a nerozumější. Hle ji: kdo je dnes hrdě velkomyslný, chodí zítra nehrdě žebrat."

Hotelier líbal všem nohy. "Co je libo, co je libo, Vaše Veličenstva?" volal. "Všechno učiním! Přejete-li si třeba 20 věder výkalů, všechny přinesu sám a vyliju je zde, ať si

nejjasnější pan vévoda popřeje! Každý slušný člověk musí mu to z té duše dopřát, - vždyť je to pron rána osudu, - profe... - já bych to nepřežil."

"Teď přineste nám, vzácný pane, několik věder čisté vody!" velela Arga.

Krátce uvádíme, že byl otec Fabiův konečně umyt, oblečen do černých šatů, zrzavých vousů, černé paruky a černých brejlí a že ve 2 hodiny vydali se všichni na cestu. Dříve však ještě Mateo vypil půl litru svého nápoje, sestávajícího ze slivovice, araku, jádrovky, čertu, rumu, černého piva, moče, plivů a vozdrů. A když jej vypil, vnutila v něj Arga ještě jednu půllitrovku.

"Proč to děláš?" kárala ji Ziata. "Vždyť jej do university nepustí, nebo jej vyhodí, až se tam poblíže! nebo vyvede předčasně skandál, nebo nebude mít sílu Fabia uskrtit."

"Vím, co činím", odvětila bohyně. "Co se Matea týče, řekl mi Edgar jasně, jak to s ním dopadne. Takhle bude to právě nejzajímavější a nejkomičtější!"

Sotva se na ulici octli, dostal Mateo opět záchvat. "Pro rány boží!" zařval náhle a padl na kolena a ne a ne se hnout. "Můj syn je profesorem filosofie, já pojdu, zcepením!"

Mimohodouci se zastavovali, mračili, pěsti zatínali. "Řežte ho!" zněly hlasy. "umlaťte otce profesora!" "ne!" "on za neřáda nemůže!" odporovali jiní, "hle jak se W pro tu věc rmoutí!" "Nic, jaký syn, takový táta!" "Ne! i nejlepšší strom má padavčata! raději ho politujme!"

"Politujte mne!" řval Mateo. "Lidé drazí, můj syn je psím hovnem, slyšíte to?"

"Hle, jak trpí!" množily se soucitné hlasy. "ten je náš! Potěš se, šlechtitý muži, nemůžeš za lumpa!"

"Snadno se řekne: 'potěš se'!" promluvil jistý stařec. "Ale jaká útěcha existuje proti takovému hoří? Tři syny jsem měl: jeden všechno mé jmění ukradl a uchlastal se, druhý zvyrážel mně polovic zubů a oko, třetí byl pověšen, ale

co je mé otcovské hoře proti tomuto? Ó nebe, jsou ještě větší bolesti, než moje, ode dneška bez reptání nésti budu svou sudbu!"

"Co to je?" zvolal přísně policajt, prodíraje se k Mateovi. "Pane, vy rušíte veřejný pořádek!"

"Puchejři, vždyť je můj syn profesorem filosofie!" zařval zoufale Mateo.

"Ach! toť něco jiného!" omlouval se strážník a salutoval. "Respekt, lidé, před velkým neštěstím! A odpouštím vám, pane, urážku, vždyť v takovém hoří - -." Hlas mu selhal - i mnul si oči, aby zahladil slzu soustrasti.

"Pojď, tati!" nutila Árga. "musíme spěchat, pomni, že jdeš jej potrestat!"

"Ano, potrestat!" zavyl vévoda, jako znovuzrozen. "Lidé, dnes uškrtím jej na kathedře jako svini!"

"Výborně, starče! sláva ti!" hulákalo množství.

"Vážený pane!" uchopil Matea policista vřele za ruku. "Přeju vám všečen zdar! Milejší jsou mně byrokraté, zloději, kněží, rošťáci než tito největší ze všech lumpů a otroků nejhnusnější!"

"Aj, aj!" pravila Editha, "stát, v němž policista takhle mluví, stojí jen několik dní před revolucí a panovník jeho pod samou guillotinou. Není pochybnosti, že armáda přejde v tábor rebelů, jako se nutně stane všude tam, kde lid je opravdu nespokojen."

"Správně vše", děla Argesta, "ale k revoluci zde již nedojde, protože zjeví se Napoleon před ní. Tím vznešenější to bude podívaná, - za hodinu již! Ubohá lůza zdejší! Je mi líto!.. Je sympathická, připomíná St. Antoinenské sansculotty. Je zdejší aristokracií."

"Malá to chvála," podotkla Dita, "stojí pouze o něco výš, než nejhorší chátka. Neboť aristokracie státu, v němž lůza může být aristokracií, musí být nejhorší, nejodpornější, nejpsovitější všech možných chátar!"

Ubíraly se se vztekle hulákajícím vévodou dále. "Sláva policii!" burácelo to za nimi.

"Proč ještě váháme rozmačkat ty blbé vši tam nahoře? Revoluce! stavme barikády!"

"Hlupáci!" zvolal strážník. "K čemu je teprve stavět? k čemu za účelem tím věci ničit? Vždyť stojí jich už bezpočet: každý dům je nádhernou barikádou! Jen naplňte všechny byty své kamením a těžkými poleny a jediný živý voják nevyjde z ulic!" -

Vystupovali na vládní kopec. Arze podařilo se, ne beznámahy přimět otce k tomu, by neuškrtil Fabia ihned, jakmile do sálu vstoupí, ale aby nechal jej aspon čtvrt hodiny přednášet.

Stanuli na temeni. Nepřehledné město snivě zářilo pod nimi, nehybné, hrdé, tvrdé, jakoby věčně mělo zde zářit. Nebe bylo zcela modré, jen nad východem zdvihaly se šedavé, sotva znatelné obláčky. A Arga pravila:

"Ano! Edgar mluvil též něco o bouři... Ano! z takových mráček je vždy bouře! Ano! živly zuří vždy, děje-li se v lidstvu něco velkého. Zuřily, když Napoleon umíral, budou zuřit až jiný znovu se zrodí! - Ubohé město! Popatřte na ně ještě, neuvidíte ho již! Ubohé, nevinné vlastně - leda mystickou vinou, že souzeno mu bylo patřit na hluboké pokoření Velkého. To nesmí se nikdy beztrestně. Oči takové oslepnou, aby vše, co s pokořením tím souvisí zahlazeno bylo se světa. Běda tomu, kdo zdeptání Velkého nízkostí jen spatřil, třikrát běda tomu, kdo k němu přihlížel, desetkrát tomu, kdo Velkého stlačil, netuše jeho velikost, ale stokrát tomu, kdo tak učinil cítě, že škodí něčemu daleko vyššímu, než je sám!"

"A co se vlastně stane?" volaly dychtivě.

"Bály byste se, kdybych to řekla, - ale ujišťuju vás, že nehrozí vám větší škoda a bolest, než jakou způsobí píchnutí komára. Jen tolik vám řeknu, že uzříte moc ducha, síly, heroismu, vítěznou nad zákony Orku. Případ obdobný tvému, Ziato! Jenže u tebe touha je pozvolna převážila a jim uprchla, zde však síla vůle je jako dynamit rozdrtí a vítězně od sebe odmetá. Buď to grandiosní. Hodný

Edgar, že nás sem právě dnes poslal!"

Když vešli do university, potácel se vévoda strašně; teprve teď vrazil se mu vypitý litr patřičně do mozku. Všemi silami musely ohromné těleso podpírat, aby se nesvalilo. S úžasem patřili mladíci na choďbách na čtyři čarokrásné dívky, v pohádkových toiletách, blýštících se ohromnými, nesčetnými drahokamy a zlatem a na vrávorajícího dyoumetrákového obra s tváří hovada. "Ale vždyť nám ten ožralý Nabuchodonozor všechno zkazí," šeptala Ala Arze. "Přenechte vše mně", odvětila bohyně, "vaše práce jest jen podepírat jej a pak čňovat se v sále co nejvíce hrdě, směle, drze."

Vešly tam. Ac scházela ještě půlhodina do třetí, byly škamny již plny mužů a žen. Příchod jejich vzbudil sensaci. Ihned přiběhli k nim oni dva dopolední mladíci a prosili, aby zaujaly jejich místa v první lavici.

"Děkujeme, pánové!" odvětila Arga blaho- sklopně a usedla, k jakož i družky její a Mateo, neboť kde který mladík uprazdňoval jim své místo. "Pán tento je můj otec. Jest dnes nemocen, že sotva jde, ale taková jest jeho vědychtivost, že nebylo mi možno zadržet jej doma!"

"Toť vskutku heroismus od tak starého pána!" svědčili horlivě studenti.

"Nejjasnějšího pána se říká, kluci usmrkení, hovada!" zařval Mateo a usedl, že lavice podezřele zapraštěla. Tento jeho debut ~~hádkou~~ náramně zvýšil respekt, který obecnost k podivné společnosti cítilo. "Bože, to musí být vysoké panstvo," šeptalo si...

"Nějací miliardáři! A k tomu vysoká šlechta jistě... A snad dokonce--?"

A teď na rozkaz Argestein vyňaly dívky láhvičky s vínem, skleničky, cigarety a daly se do pití a kouření i s Mateem, jejíž Arga obzvláště k tomu nutila, ač nebylo toho třeba.

Ale nyní ozývalo se za nimi temné reptání. "Je to smělost! Z této posvátné síně udělají si hospodu! Ven s nimi! Vůbec ženy sem nepatří! Co může žena vědět o filosofii? A ten hromotluk na učence také nevypadá! Vždyť páchne celý kořalkou jako hadr namočený do pálenky. Netrp-

me to, skandál!"

"Vstanme, opřeme se zadnicemi o lavice, na nichž kluci přednášky píší, skřížme ruce na prsou a dívejme se na tu chamrad!" velela sestřím Arga.

Repot rychle ztichl. Usedly zas... "Co to as za lidi?" šeptalo si shromáždění. "Dělají jakoby tu měli co poroučet - to není jen tak... Musíme se mít před nimi na pozoru." "Bože, já bych nenašel odvahu jít a říci jim, aby přestaly kouřit. Kdybych to řekl té, jež má zde otce, připadalo by mně to, jako kdybych, jsa polním hlídačem, osopil se na Ježíše, poznovu po zemi putujícího, že nejde pravou stezkou. Vypadá jako Pallas Athena, člověk cítí se červem před její tváří!" "A ta divukrásná cikánka nebo Arabka nebo co hledí divoce jako pardál, oč, že by tomu, kdo by ji pokáral vyrazila by beze všeho pěstí zuby?" "A ta bleďá, pyšná, zamračená - toť královna každým rysem!" "A ta se zlatými vlasy, - bože, co ~~zlatými vlasy~~ má to v sobě? Pohlédne-li člověk na ni, udeří jej něco tajemného, propastného, hledí-li v její dětské, sametově unylé oči, zachvátí jej narkotická závrať jako při myšlence na věčnost, - elektrický úhoř to!" "A ten obr by snad člověka beze všeho uškrtil jako holoubě!" "Nevěřím, že to otec té Atheny!" "Ne, to bude spíš jejich lokaj, - velké dámy mívají rády svými sluhy takové postrach budící chlapy." "Aha! tak to teda bude! A jsou to jistě kněžny - královny!" "Ne, - ale jistě z panujících rodů, - ta bleďá je jistě podobna sestře anglické královny, - aha? a ten stařec by mohl být císařem brazilským - -"

Zatím co posluchačstvo takto stále větší respekt nabývalo zazněl praskot - buch! Mateo, strašně kleje, seděl pod lavicí na zadnici. "Tisíc svin!" řval až okno drnčelo, "jaké to tu lavice máte, kluci prašiví! Rozmlátím vás tu všechny, milion svin!"

"Tatínku", pravila Arga velmi hlasitě, toto zborcení lavice jest božím poukazem, že nemáš, jsa nemocen, sedět, ale lehnout si! Sedíš teď na zemi, lehni si na ni! Leže pod lavicí můžeš stejně dobře poslouchat přednášku a i hledět

na pana profesora dírou, kterou uděláme v přední stěně lavice!"

"To je pravda", chrochtal na zemi... "Já si lehnu - holka - ! To bude lepší, jsem k smrti mdlý... Ale milion svin - vždyť nemám nic pod hlavu!"

"Zde, nejjasnější pane, můj svinutý kabát!" nabízel se rychle jeden filosof.

"Co, prase?" zvolal vévoda. "On neví, dobytek, co já pod hlavu potřebuju! Přines vědro hoven, lumpe hotelierská!" zařval, mysle, že je dosud v hotelu.

Tu povstala Arga a promluvila slavnostně:

"Pánové a dámy! Jeho Veličenstvo, otec můj, zastižen byv strašnou ranou osudu, trpí fixní ideou, - ač jinak je duševně zcela zdrav, že souverain povýšen je nade vše, tudíž i nad lejno, a že třeba větu tuto vždy názorně ilustrovat tím, - že lehne si na hromadu výkalů, aby byl nad ní. Zvláštní je, co od vás nyní žádám, - ale korunované hlavy, jak známo, mívají zvláštní libůstky... Pánové a dámy, - uspokojte mysl starého ctihodného muže, - a vyprázdňte své vnitřnosti sem pod lavici, ať má Jeho Veličenstvo kam by hlavu sklonilo! Kdo první odhodlá se k tomu, obdrží 200.000 lir a tento můj ohromný diamant! Podotýkám ještě, že vladař země této velice by se rozzlobil, kdyby přání naše nebyla respektována, kdo jsme dozvíte se co nevidět! A tolik ještě: panovník váš zabývá se s obzvláštním zřetelem analysováním, studiem lidských exkrementů; tato oblíbená jeho látka zaměstnává jej cele, tudíž jako u horlivě studujících bývá, každá narážka na věc tu je mu příjemná a libá; a tudíž každý, kdo mně teď vyhoví, získá si zájem, lásku, obdiv, úctu Jeho Veličenstva. - a vysoké úřady v budoucnosti, - v přítomnosti, hned 200.000 a diamant desetkrát dražší! Nuže?"

Sál zůstal několik sekund hrobově tichý. Na přemnohých tvářích zračilo se silné pokušení, mnohá těla již takala, - ale nikdo přec jen se neodvažoval. A tu vystoupila mladá, krásná dáma a zvolala s afektovanou pevností:

"Já vyhovím Jeho Veličenstvu! Mohu zato

přijít na 2 měsíce za mříže, je mi to hrozná hanba, ale 200.000 za to stojí!"

"Výborně, madame!" pochválila ji Árga. "Hle mužové, žena opět jednou zahanbila vás, podávajíc příklad statečnosti a rozumnosti! Spanilá madame, - sem! Obestoupíme vás těly svými, nikdo vás nebude vidět."

Dáma zmizela pod lavicí. A tu přistupovali noví a noví mužové a ženy a nabízeli své služby. Však aby jen ti k němu přistupovali, kdo cítí se být k němu povoláni. Kdo nenechá zde slušnou hromadu nebo komu to bude dlouho trvat, obdrží ještě méně, popřípadě nic.

"Bože, mně to nechce jít!" zasténala dole dáma, modrá od nucení. "M! m! m! Ppppt!"

Nebohá dívka uprdla se totiž strašně hlasitě a hned nato hanbou vykřikla. "Bože, já myslila, že to půjde potichu!"

"Utěšte se," pravily Dita, Zlata a Ala. "Zato dáme i my vám diamanty! jen ještě víc!"

Znovu se usrala šplechtavým, bahnitým, odporným zvukem.

"Dosti, madame, to stačí!" pravila Árga.

"U vás bylo hlavní, že jste podala zářný příklad srdnatosti. Velké srdce nemění cenu, než velké lejno. Zde slíbené."

Nebohá dáma, tvář zakrytu majíc kapesníkem, shrábla peníze i pět velkých diamantů a pádila, tvář neukazujíc, uši i krk rudé, ke dveřím.

"Do smrti se v tomto městě neukážu!" zvolala ve dveřích.

"A teď ~~KKKK~~ sednou si vždy dva pp. oferenti, vždy k sobě obrácení, na bobek!" kázala Árga.

"Čas kvapí!"

Šlo to rychle a dost dobře. Pomineme následující zajímavé scény mlčením. Když scházely tři minuty do tří hodin a když asi 20 pánů a dam na polštáři Mateově již tkalo, pravila bohyně:

"To stačí! Zde odměna! A buďte, prosím před panem profesorem tiší a vážní! Můj královský otče, račiž ulehnout! Nevelký to sice pošťár, ale okolnosti byly těžké. Tak to bude, tati" - dodala tiše, "nejlepší: zděsíš jej nadmíru až se jako čert z flašky, jako anděl pomsty spod

lavice náhle vynoříš, abys jej uškrtil! - A teď, pánové, vyrazte rychle tento suk v lavici, ať má ~~XXXX~~ Jeho Veličenstvo okénko, by nejen slyšel, ale i viděl! A pak nutno, aby nebylo vidět pobořenou lavici. Račiž někdo z vás, za odměnu stejně velkou jako dřív, postavit se pod pobořené místo na čtyři nohy a někdo jiný ráčiž mu sednout na záda, která přikryju já svým pláštěm." -

Suk byl vyražen, tlustý jeden filosof postavil se pod lavici na čtyři nohy, jiný tenký sedl mu na záda. Mateo, chrochtaje, nadáváje, že hromada je malá, ulehl a skoro již spal. Smrad z lejna a kořalkové výpary z Matea snoubily se v sálu v krásný souzvuk. Naše čtyři dcerušky, vzavše husté závoje, tiskly k nosům parfumované šátky. -

Nebe nad východem bylo temně šedé. Hromovými úderů odbily hodiny na věži tři. Současně zarechotil první, slabý, ale příšerný hrom. Sál ztichl. Všechny oči upíraly se ke dveřím. Vše bylo rozčílono, nejvíce naše dcerušky. Zase uží strašnou příšeru své minulosti - zase uží - umrlce - ...

Počaly se lomcovat... Na chodbě zazněly rychlé, pádné kroky, dveře se rozlétly - a On zde byl! Třeskl nový hrom. Při prvním pohledu bylo dívkám jakoby je byl zasáhl nejzáhadnější jakýs blesk. Ale hned po druhém si oddychovaly, - a bylo jim téměř k smíchu...

"Jakže?" zašeptala Ziata, "to má být On? Ten krotký, profesorský obličej?"

"Pro ~~XXXX~~ boha!" šeptali posluchači, "zas se už změnil! Zas je mnohem divější, banditštější! Toť tvář Satana!"

A hrobové ticho rozhostilo se v síni...

Ediční poznámka

Text "Filosofická fakulta" Ladislava Klímy /1878-1928/ byl opsán z 3. svazku Ladislava Klímy spisů sebraných /strojopisné anonymní vydání, nesoucí vnočení 1987/. Tento 3. svazek spisů má titul "Lidská tragédie a Božská komedie" a text "Filosofická fakulta" je do něj zařazen spolu s texty "Soud boží", "Čas a Smrt" a "Edgar a Bura" - tedy s texty, které všechny byly již oficiálně publikovány a které jsou považovány za fragmenty Klímova "Velkého románu". V údajích o pramenech se v onom 3. svazku spisů v souvislosti s textem "Filosofická fakulta" ~~uvádí~~ píše, že tento fragment pochází z rukopisné pozůstalosti.

V Soupisu rukopisné pozůstalosti Ladislava Klímy, který sestavil v letech 1981-82 David Souček, je uveden text pracovně na jiném místě nazvaný "Filosofická fakulta" v IX. oddílu, ~~XXXXXXX~~ který popisuje tu část Klímovy rukopisné pozůstalosti, kterou tvoří fragmenty stěžejního Klímova díla, zde nazvaného "Lidská tragédie a Boží komedie - "Velký román"". Zde je označen jednak jako položka IX/4h, jednak jako položka IX/6nn. Pod první položkou zde nacházíme charakteristiku tužkou psaného textu /rukopis L. Klímy/. Obsah se kryje s obsahem našeho textu "Filosofická fakulta". V rukopisu však podle Součkovy charakteristiky nemá žádný titul. Další údaje, které jsou uvedeny v Součkově Soupisu: Rukopis je datován 29.VIII 1913 w /Klímou/ a Souček jej řadí mezi fragmenty IV. dílu "Velkého románu". Pod druhou položkou čteme charakteristiku nepřesného opisu tohoto Klímova rukopisu. Opis pochází od K. Lososové.

Charakteristiku "Velkého románu" je možno najít v Zumrově předmluvě ke Klímovým "Vteřinám věčnosti" /Odeon, Praha 1967, str. 30/ a rovněž v Klímově dopisu Aloisu Fidlerovi z 16. XI. 1918, který byl mj. otištěn v Dodatcích a poznámkách k "Duchovnímu přátelství" /Pohořelý, Praha 1940, str. 99-104/.

* tj. nikoli 'Božská'.

Toto strojopisné vydání textu "Filosofická fakulta" vychází důsledně z textu ve "spisech". Opraveno bylo pouze pár evidentních překlepů a gramatických chyb. Nelogičnosti a chyby v interpunkci W /rytmus promluvy?/ byly však ponechány. Bylo opraveno rovněž pár chyb v ~~XXXXXXXXXX~~ latinských a německých částech textu. Ponechán byl ovšem pravopis ů a š místo něm. ü a sch/důvody stylistické?/.

Vzhledem k nedostupnosti rukopisu nemůže být autentičnost zde vydávaného textu zaručena.

V Praze v listopadu 1987.

Ladislav Klíma? "Filosofická fakulta".
Vydáno v listopadu roku 1987 v Praze
v počtu sedmi číslovaných exemplářů.

Tento exemplář má číslo 5.